Eiropas Parlaments
2024–2029

Ārlietu komiteja

2025/2252(INI)

6.3.2026

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par Komisijas 2025. gada ziņojumu par Kosovu
(2025/2252(INI))

Ārlietu komiteja

Referents: *Riho Terras*

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

PASKAIDROJUMS 9

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Komisijas 2025. gada ziņojumu par Kosovu
(2025/2252(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Kosovu, no otras puses[1], kurš ir spēkā kopš 2016. gada 1. aprīļa,

– ņemot vērā Kosovas 2022. gada 15. decembra pieteikumu dalībai Eiropas Savienībā,

– ņemot vērā Kosovas 2022. gada 12. maija pieteikumu dalībai Eiropas Padomē,

– ņemot vērā Pamatnolīgumu starp Eiropas Savienību un Kosovu par vispārīgiem principiem Kosovas dalībai Savienības programmās[2], kurš ir spēkā kopš 2017. gada 1. augusta,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1529 (2021. gada 15. septembris), ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (*IPA III*)[3],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/850 (2023. gada 19. aprīlis), ar kuru groza Regulu (ES) 2018/1806, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas[4], attiecībā uz Kosovu, saskaņā ar kuru no 2024. gada 1. janvāra Kosovas biometrisko pasu turētājiem ceļošanai nav nepieciešama vīza,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1449 (2024. gada 14. maijs), ar ko izveido Rietumbalkānu reformu un izaugsmes mehānismu[5],

– ņemot vērā Saloniku Eiropadomes prezidentūras 2003. gada 19. un 20. jūnija sanāksmes secinājumus,

– ņemot vērā ES un Rietumbalkānu augstākā līmeņa sanāksmes, kas notika Sofijā, Zagrebā un Brdo pri Kranju pilī attiecīgi 2018., 2020. un 2021. gadā, un to deklarācijas,

– ņemot vērā Rietumbalkānu valstu vadītāju 2025. gada 1. jūlijā Skopjē (Ziemeļmaķedonija) notikušo sanāksmi par Izaugsmes plānu Rietumbalkāniem,

– ņemot vērā ES un Rietumbalkānu 2025. gada 17. decembra samita deklarāciju,

– ņemot vērā Padomes prezidentūras 2025. gada 16. decembra secinājumus par

[1] OV L 71, 16.3.2016., 3. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
[2] OV L 195, 27.7.2017., 3. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/1388/oj.
[3] OV L 330, 20.9.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[4] OV L 110, 25.4.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/850/oj.
[5] OV L, 2024/1449, 24.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

paplašināšanos,

– ņemot vērā 2014. gada 28. augustā sākto Berlīnes procesu,

– ņemot vērā 2025. gada 22. oktobrī notikušā 2025. gada Berlīnes procesa samita priekšsēdētāja secinājumus,

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 6. oktobra paziņojumu "Ekonomikas un investīciju plāns Rietumbalkāniem" (COM(2020)0641),

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 8. novembra paziņojumu "Jauns izaugsmes plāns Rietumbalkāniem"(COM(2023)0691),

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 20. marta paziņojumu par reformām pirms ES paplašināšanās un politikas pārskatiem (COM(2024)0146),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 4. novembra paziņojumu "2025. gada paziņojums par ES paplašināšanās politiku" (COM(2025)0690), kam pievienots Komisijas dienestu darba dokuments "2025. gada ziņojums par Kosovu" (SWD(2024)0752),

– ņemot vērā Enerģētikas kopienas dibināšanas līgumu, kas parakstīts Atēnās 2005. gada 25. oktobrī un kura mērķis ir paplašināt ES iekšējā enerģijas tirgus noteikumus, iekļaujot Dienvidaustrumeiropu,

– ņemot vērā ANO Drošības padomes 1999. gada 10. jūnija Rezolūciju Nr. 1244, Starptautiskās Tiesas (ST) 2010. gada 22. jūlija konsultatīvo atzinumu par to, vai vienpusējā Kosovas neatkarības pasludināšana atbilst starptautiskajām tiesībām, un ANO Ģenerālās asamblejas 2010. gada 9. septembra Rezolūciju Nr. 64/298, kurā atzīts šā ST atzinuma saturs un pausta atzinība ES gatavībai veicināt dialogu starp Serbiju un Kosovu,

– ņemot vērā to, ka Kosova nodrošina pastāvīgu saskaņotību ar ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku,

– ņemot vērā 2013. gada 19. aprīļa pirmo vienošanos par principiem, kas reglamentē attiecību normalizēšanu starp Serbiju un Kosovu, 2015. gada 25. augusta nolīgumus un notiekošo ES veicināto dialogu attiecību normalizēšanai,

– ņemot vērā 2023. gada 27. februāra Briseles nolīgumu, kā arī 2023. gada 18. marta Ohridas pamatnolīgumu un tam pievienoto īstenošanas pielikumu,

– ņemot vērā nepārtraukto klātbūtni un pilnvaras, kas piešķirtas NATO vadītajiem Starptautiskajiem spēkiem Kosovā (*KFOR*), kuri turpina palīdzēt uzturēt drošu un aizsargātu vidi un pārvietošanās brīvību Kosovā,

– ņemot vērā Padomes 2025. gada 5. jūnija Lēmumu (KĀDP) 2025/1161, ar ko groza Vienoto rīcību 2008/124/KĀDP par Eiropas Savienības Tiesiskuma misiju Kosovā (*EULEX Kosovo*)[6], ar kuru misijas pilnvaru termiņu pagarināja līdz 2027. gada

[6] OV L, 2025/1161, 6.6.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/1161/oj.

14. jūnijam,

– ņemot vērā Eiropas Savienības vēlēšanu novērošanas misijas galīgo ziņojumu par 2025. gada parlamenta vēlēšanām Kosovā,

– ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Kosovu,

– ņemot vērā kopīgos ieteikumus, kas tika pieņemti ES un Kosovas Stabilizācijas un asociācijas parlamentārās komitejas 12. sanāksmē, kura notika 2024. gada 9. decembrī,

– ņemot vērā organizācijas "Transparency International" sagatavoto 2025. gada korupcijas uztveres indeksu,

– ņemot vērā organizācijas "Reportieri bez robežām" sagatavoto 2025. gada pasaules preses brīvības indeksu,

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Ārlietu komitejas ziņojumu (A10-0000/2026),

A. tā kā paplašināšanās politika ir viens no visiedarbīgākajiem ES ārpolitikas instrumentiem un stratēģisks ģeopolitisks ieguldījums Eiropas ilgtermiņa mierā, stabilitātē un drošībā;

B. tā kā demokrātija, cilvēktiesības un tiesiskums ir pamatvērtības, uz kurām balstās ES;

C. tā kā katru paplašināšanās procesā iesaistīto valsti vērtē pēc tās nopelniem; tā kā pievienošanās grafiku un panākto progresu nosaka nepieciešamo reformu īstenošana un atbilstība kritēriju kopumam un kopīgajām Eiropas vērtībām;

D. tā kā Kosovas virzība uz dalību ES ir atkarīga arī no attiecību normalizēšanas ar Serbiju,

Apņemšanās pievienoties ES

1. atzinīgi vērtē Kosovas nerimstošo apņemšanos pievienoties ES, kas atspoguļo skaidru stratēģisko ģeopolitisko izvēli un augstu sabiedrības atbalstu Kosovas virzībai uz Eiropu;

2. atkārtoti pauž stingru pārliecību, ka Kosovas nākotne ir saistīta ar ES, it īpaši ņemot vērā pašreizējo ģeopolitisko dinamiku reģionā, straujās un nozīmīgās pārmaiņas pasaules politikā un pieaugošo konkurenci ar autoritāriem režīmiem;

3. atzinīgi vērtē jaunās Kosovas Asamblejas un valdības izveidošanu 2026. gada 12. februārī pēc 2025. gada decembrī notikušajām parlamenta pirmstermiņa vēlēšanām un pēc vairāk nekā gadu ilga politiskā strupceļa; tomēr pauž nožēlu par paralizēto politisko procesu 2025. gadā, kā rezultātā Kosova "zaudēja gadu"; pauž nožēlu arī par to, ka Asamblejai neizdevās ievēlēt jaunu prezidentu konstitucionālajā termiņā, kas tādējādi virza valsti uz jaunām vēlēšanām; pieņem zināšanai to, ka Asambleja 2026. gada 6. martā ar prezidenta dekrētu tika atlaista;

4. turklāt atzinīgi vērtē to, ka Kosovas Asambleja 2026. gada 13. februārī ratificēja

nolīgumus saskaņā ar reformu un izaugsmes mehānismu;

5. uzsver, ka ticamai paplašināšanai ir nepieciešams ilgtspējīgs reformu temps, un aicina Kosovu paātrināt progresu ar ES saistīto reformu īstenošanā, it īpaši tiesiskuma un pamatbrīvību jomā; uzsver, ka, lai Kosova atkal nostātos uz ES pievienošanās ceļa, ir vajadzīga šo reformu prioritāšu pārskatīšana;

6. atbalsta Kosovas pieteikumu dalībai ES, kas iesniegts 2022. gada decembrī, aicina piecas dalībvalstis, kuras neatzīst Kosovu, virzīties uz atzīšanu, kas ļautu Kosovai virzīties uz priekšu uz vienlīdzīgiem pamatiem ar citām kandidātvalstīm;

7. atkārtoti pauž pilnu atbalstu Kosovas pieteikumam dalībai Eiropas Padomē un valsts stratēģiskās orientācijas plānam pievienoties NATO programmai "Partnerattiecības mieram";

8. atzinīgi vērtē Kosovas joprojām pilnīgo saskaņotību ar ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku, tajā skaitā to, ka tā turpina īstenot ES ierobežojošos pasākumus pret Krieviju un Baltkrieviju, un skaidri nosoda Krievijas agresijas karu pret Ukrainu;

9. atzinīgi vērtē ES pasākumu pret Kosovu pakāpenisko atcelšanu kopš 2025. gada maija un aicina nekavējoties atcelt atlikušos pasākumus, kas vairs nav pamatoti un turpina negatīvi ietekmēt Kosovas sabiedrību; norāda, ka šī ietekme ir redzama visā sabiedrībā un ir it īpaši skārusi vietējās kopienas, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un mazos un vidējos uzņēmumus (MVU);

Demokrātija un tiesiskums

10. atzinīgi vērtē 2025. gada parlamenta un pašvaldību vēlēšanu norises kopumā pozitīvo novērtējumu, norādot, ka tās tika rīkotas miermīlīgā, konkurētspējīgā un iekļaujošā veidā;

11. atzinīgi vērtē Kosovas serbu dalību 2025. gada parlamenta un pašvaldību vēlēšanās un četrus jaunieceltos serbu tautības mērus, kas pārņem amatus no saviem albāņu priekšgājējiem pašvaldībās, kurās vairākumu veido serbi;

12. pauž nožēlu par pastāvīgajiem mēģinājumiem politizēt neatkarīgas iestādes, tajā skaitā spiedienu uz Centrālo vēlēšanu komisiju, un par pārvaldības nepilnībām Neatkarīgo mediju komisijā;

13. joprojām pauž bažas par tiesiskuma stratēģijas ierobežoto īstenošanu un reformu nepietiekamo progresu, Kosovas Tiesu padomes un Kosovas Prokuroru padomes nepilnīgo locekļu skaitu, kā arī par kavēšanos tiesu sistēmas reformu īstenošanā;

14. pauž bažas par kopumā ierobežoto progresu cīņā pret korupciju; ar bažām norāda uz Kosovas lejupslīdi Globālajā korupcijas indeksā 2025. gadā, kur tā tagad ieņem 76. vietu no 182 valstīm un teritorijām, kas ir par trim vietām zemāk nekā 2024. gadā, tādējādi apvēršot iepriekš novēroto pakāpeniskas uzlabošanās tendenci;

15. atzinīgi vērtē to, ka cīņā pret organizēto noziedzību ir panākts zināms progress; aicina ātri pieņemt valsts stratēģiju un rīcības plānu cīņai pret organizēto noziedzību;

16. atzinīgi vērtē *EULEX* ilgstošo iesaisti, ko tā veic, palīdzot Kosovas iestādēm izveidot noturīgas un neatkarīgas tiesiskuma iestādes;

Pamatbrīvības un cilvēktiesības

17. norāda, ka, lai gan cilvēktiesību aizsardzības tiesiskais un institucionālais satvars kopumā ir ieviests, tā īstenošana joprojām ir nepietiekama;

18. uzsver vajadzību stiprināt tādu tiesību aktu īstenošanu, kas aizsargā to cilvēku tiesības, kuri nepieder pie vairākuma kopienām;

19. norāda uz Kosovas plurālistisko mediju vidi, taču pauž nožēlu par progresa trūkumu vārda brīvības nodrošināšanā; pauž nožēlu, ka mediju brīvības jomā Kosova 2025. gada Pasaules preses brīvības indeksā tagad atrodas 24 vietas zemāk, proti, 99. vietā;

20. atkārtoti pauž bažas par uzbrukumiem un draudiem, kas vērsti pret žurnālistiem un mediju darbiniekiem; aicina uzlabot prokuratūras reakciju un saskaņot ar medijiem saistītos tiesību aktus ar ES *acquis* un citiem attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem;

21. uzsver vajadzību nodrošināt sabiedriskās raidorganizācijas ilgtspējīgu finansējumu un neatkarību; aicina nodrošināt līdzsvarotu un reprezentatīvu Kosovas radio un televīzijas — Kosovas sabiedriskās raidorganizācijas — uzraudzību;

22. pauž bažas par pieaugošo dezinformāciju par etnisko spriedzi, ko izplata ārvalstu aktori, it īpaši vēlēšanu laikā; aicina pastiprināt iestāžu reakciju un uzlabot medijpratību;

Izlīgums un labas kaimiņattiecības

23. atgādina, ka attiecību normalizēšana ar Serbiju un Belgradas un Prištinas dialoga saistību īstenošana joprojām ir neatņemama Kosovas Eiropas perspektīvas sastāvdaļa;

24. vēlreiz pauž pilnīgu atbalstu ES veicinātajam dialogam un atzinīgi vērtē *Peter Sørensen* kā ES īpašā pārstāvja Belgradas un Prištinas dialogā pilnvaru pagarināšanu līdz 2028. gada 29. februārim;

25. vēlreiz uzsver, cik svarīga ir Kosovas un Serbijas iestāžu konstruktīva iesaistīšanās nolūkā panākt visaptverošu juridiski saistošu un uz savstarpēju atzīšanu balstītu normalizācijas nolīgumu saskaņā ar starptautiskajām tiesībām; aicina gan Kosovu, gan Serbiju īstenot Briseles un Ohridas pamatnolīgumus, tajā skaitā izveidot Serbu vairākuma pašvaldību asociāciju/kopienu un atcelt Serbijas iebildumus pret Kosovas dalību reģionālās un starptautiskās organizācijās, kā arī izvairīties no vienpusējām darbībām, kuras varētu apdraudēt dialoga procesu;

26. sagaida, ka Kosova un Serbija pilnībā sadarbosies un veiks visus vajadzīgos pasākumus, lai ātri sauktu pie atbildības tos, kas 2023. gadā izdarīja teroristisku uzbrukumu Banjskā; pauž nožēlu par to, ka Serbija joprojām nav saukusi pie atbildības vainīgos, it īpaši "Srpska Lista" priekšsēdētāja vietnieku *Milan Radoičić*;

27. norāda uz to, ka nav noskaidrots līdz pat 1590 bezvēsts pazudušu personu liktenis un

laikā no 2024. gada aprīļa līdz 2025. gada septembrim tika atrisinātas tikai 26 lietas;

28. atkārtoti uzsver *KFOR* nozīmi un atzinīgi vērtē to neatlaidīgos centienus nodrošināt drošu un aizsargātu vidi Kosovā un Rietumbalkānu reģionā kopumā;

Sociālekonomiskās reformas

29. norāda uz Kosovas mēreno sagatavotības līmeni ekonomikas un monetārās politikas, kā arī konkurētspējas jomā; uzsver, ka tai ir jāsaskaņo sava budžeta sistēma ar ES *acquis* un jānovērš strukturālās nepilnības, tajā skaitā saistībā ar šauru ražošanas bāzi un apgrūtinātu finansējuma pieejamību MVU;

30. norāda, ka Kosova ir panākusi zināmu progresu digitālās pārveides sagatavošanā, tajā skaitā tiešsaistes pakalpojumu un 5G pārklājuma paplašināšanā; pauž nožēlu, ka tikai 10 % sabiedrisko pakalpojumu pašlaik tiek piedāvāti tiešsaistē un ka digitalizācija joprojām ir sadrumstalota;

Enerģētika, vide, ilgtspējīga attīstība un savienotība

31. norāda, ka Kosova joprojām ir ļoti atkarīga no novecojušām ogļu elektrostacijām un tai ir jāpaātrina ieguldījumi energoefektivitātē;

32. mudina Kosovu stiprināt savu institucionālo un administratīvo spēju īstenot stratēģiskās infrastruktūras projektus un turpināt īstenot nepabeigtos transporta un enerģētikas savienotības projektus;

33. mudina Kosovu nodrošināt, ka tiek veikti atbilstoši pasākumi aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanai, atkritumu apsaimniekošanas tiesību akta grozīšanai un klimata pārmaiņu tiesību akta īstenošanai;

°

° °

34. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Eiropadomes priekšsēdētājam, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniecei/ Savienības Augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, kā arī Kosovas prezidentei, valdībai un Nacionālajai asamblejai.

PASKAIDROJUMS

Eiropas Parlaments rūpīgi seko līdzi politiskajām un sociālekonomiskajām norisēm Kosovā. Šajā ziņojumā mēs cenšamies sniegt Parlamenta novērtējumu par situāciju Kosovā un, papildus Eiropas Komisijas 2025. gada progresa ziņojumam, arī Parlamenta politisko novērtējumu par pārskata periodu Kosovā. Rezumējot, 2025. gads Kosovai jāuzskata par zaudētu gadu, jo pēc februārī notikušajām Nacionālās asamblejas kārtējām vēlēšanām ne likumdošanas iestādei, ne valdībai neizdevās sākt darbību. Lai gan visas trīs vēlēšanas, kas notika Kosovā 2025. gadā, — divas parlamenta un vienas pašvaldību vēlēšanas — noritēja mierīgi un sakārtoti, normālais politiskais process tika dziļi traucēts. Tā rezultātā cieta vairākas politiskās un ekonomiskās reformas, un Rietumbalkānu izaugsmes plānu nebija iespējams īstenot.

Kā uzsvērts iepriekšējos Eiropas Parlamenta ziņojumos, Kosova ir panākusi ievērojamu progresu vēlēšanu reformu, ekonomiskās noturības un pamattiesību aizsardzības jomā. Tomēr joprojām ir risināmi uzdevumi saistībā ar tiesu sistēmas reformām, mediju brīvību, valsts pārvaldes efektivitāti un sabiedrisko pakalpojumu digitalizāciju. Lai Kosova virzītos uz integrāciju Eiropā, ir ļoti svarīgi nezaudēt apņēmību īstenot visaptverošas reformas un iekļaujošu pārvaldību.

Vairāki no Kosovas uzdevumiem ir pārmantoti, un to atrisināšana prasa visa reģiona iesaisti plašākā Eiropas Savienības integrācijas procesā. Prištinas un Belgradas dialogs, kas tika sākts, lai rastu visām pusēm pieņemamu kompromisu, diemžēl nav devis gaidītos rezultātus. Dialogs 2025. gadā būtībā nenotika. Tas bija arī tāpēc, ka Kosovai trūka valdības, kam būtu mandāts un pilnvaras, un sarunām šādā formātā nav perspektīvu. Eiropas Komisijai, kā arī Eiropas Parlamentam un dalībvalstīm ir noteikti jādara viss, lai nodrošinātu, ka Prištinas un Belgradas dialogs turpinās ar atjaunotu sparu. Tāpēc īpašā pārstāvja *Peter Sörensen* pilnvaru pagarināšana līdz 2028. gada februārim ir ļoti apsveicama.

Eiropas Savienības paplašināšanās ir bijusi viens no svarīgākajiem ES veiksmes stāstiem un tai jāturpinās. Paplašināšanās plašākais ģeopolitiskais mērķis ir Eiropas kartē dzēst t. s. pelēkās zonas. Būtiskajām pārmaiņām, kas notikušas saistībā ar Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, ir jāpalielina Eiropas Savienības gatavība stāties pretī konkurējošiem autoritāriem globāliem rīcībspēkiem. Gan Krievija, gan Ķīna ir parādījušas, ka tām ir ļoti skaidras intereses Rietumbalkānos.

Kosovas integrācija Eiropā ir divvirzienu process. Lai Kosova varētu veikt nepieciešamās reformas, ir vajadzīga Eiropas Savienības palīdzība. Vīzu režīma liberalizācija ir vēl vairāk stiprinājusi tiešos personiskos kontaktus un Kosovas iedzīvotāju Eiropas perspektīvu. Tomēr 2023. gadā ieviestie soda pasākumi ir ļoti negatīvi ietekmējuši Kosovas virzību uz Eiropu. Lai gan ir sākta pakāpeniska ES pasākumu atvieglošana, to ietekme uz sabiedrību joprojām ir ļoti satraucoša. Pasākumi īpaši ietekmē dažādas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, nacionālās minoritātes, kā arī mazos un vidējos uzņēmumus, kas saņēmuši ievērojamu darbības atbalstu no ES programmām. Šiem pasākumiem ir arī potenciāli negatīva ietekme uz Eiropas Savienības uzticamību Kosovas iedzīvotāju vidū. Lai gan atbalsts Eiropas Savienībai joprojām ir ļoti augsts, tomēr pastāv risks, ka pasākumu rezultātā tas varētu samazināties.

Ar šo ziņojumu referents vēlas sniegt pārskatu un Eiropas Parlamenta novērtējumu par svarīgākajiem sasniegumiem un grūtībām, ar kurām Kosova saskaras šodien un saskarsies tuvākajā nākotnē. Šajā ziņojumā, protams, nav iespējams aptvert visas problemātiskās jomas

un uzdevumus. Viens no svarīgajiem priekšnoteikumiem šā ziņojuma sagatavošanai bija iespēja apmeklēt Kosovu faktu vākšanas misijas ietvaros un cita starpā tikties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, nacionālo minoritāšu pārstāvjiem un uzņēmumu pārstāvjiem.